

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΨΩΜΙ-ΠΑΙΔΕΙΑ-ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, Η ΧΟΥΝΤΑ ΔΕΝ ΤΕΛΕΙΩΣΕ ΤΟ '73¹

«Αυτή τη στιγμή οι λέξεις στην Ελλάδα έχουν χάσει το νόημά τους. Λέμε Ελλάς και εννοούν ΕΛ.ΑΣ., λέμε λαός και εννοούν ΛΑ.Ο.Σ., το κόμμα του Καρατζαφέρη. Να δώσουμε ώθηση, να βρούμε τη δύναμη, οι λέξεις να ξαναβρούν το νόημά τους...

Να φτιάξουμε την ιστορία από την αρχή. Η πολιτική είναι υπόθεση όλων μας. Η κοινωνία χρεοκόπησε. Ας το αλλάξουμε αυτό. Μετά το "Βέλος" και το Πολυτεχνείο, είναι η πρώτη ενέργεια άμεσης Δημοκρατίας και ηθικής ανάταξης στην Ελλάδα».

Απόσπασμα από τα Πρακτικά της Α' Συνέλευσης του Κινήματος Πολιτών της 25ης Μαΐου

1. Αν η εκτίμηση των κινητοποιημένων πολιτών για τον χαρακτήρα του «Κινήματος των Πλατειών», θα μπορούσε, ίσως, να χαρακτηριστεί βιαστική στην Α' κιόλας Συνέλευσή τους, τα γεγονότα στην συνέχεια την επιβεβαίωσαν, σε πείσμα του κύματος λάσπης και διατεταγμένης συκοφάντησης-προπαγάνδας.

Τα «Τετράδια», στα τριάντα χρόνια παρουσίας τους, σταθερά είχαν στιγματίσει ή θεωρήσει έωλες και ανεπαρκείς τις συμπεριφορές που χαρακτήρισαν το μεγαλύτερο μέρος της αντιπολιτευτικής αντιπαράθεσης (ιδίως από τους συνδικαλιστικούς και αμιγείς κομματικούς οργανισμούς) απέναντι στο κυρίαρχο συγκρότημα εξουσίας. Συμπεριφορές που, στην καλύτερη περίπτωση, είχαν τον αποσπασματικό χαρακτήρα «κλεφτοπόλεμου» και σταθερά και κατ' ουσίαν αποτελούσαν «μάχες για το θεαθήναι» και την «τιμή των όπλων».

---

1. Σύνθημα που όλο και συχνότερα ακούγεται από το Κίνημα Πολιτών της 25ης Μαΐου, σε όλες τις πόλεις της Ελλάδας.

2. Χρήσιμο, ίσως, είναι, αν και κουραστικό για τους σταθερούς αναγνώστες μας, να επαναλάβουμε ορισμένα ζητήματα που έχουμε στο παρελθόν διατυπώσει.

Συγκεκριμένα και κατ' επανάληψη έχουμε τονίσει ότι η κρίση, που το ξέσπασμά της βιώνουμε σήμερα τραυματικά, είναι βαθιά, διαχρονική, καθολική και αγκαλιάζει τους πάντες· κυρίαρχους και κυριαρχούμενους.

Μεγάλες είναι, λοιπόν, οι ευθύνες της απέραντης μικροαστικής θάλασσας και της κρατικοδίαιτης ιντελιγκέντσιας, που όχι μόνο δεν αντιστάθηκε, που όχι μόνο δεν παρήγαγε ένα πρότυπο εναλλακτικό, αλλά – τουναντίον – με ζήλο σταυροφόρου, έρμαιο του καταναλωτικού εκμαυλισμού, θαμπωμένη από τους προβολείς του εικονολατρικού πολιτισμού μας, ενταφιασμένη στις πετρώδεις γαίες της ιδεολογικής μονοκαλλιέργειας, συνέβαλε στην δημιουργία της μεγάλης αυτής τραγωδίας.

Αυτό αποτελεί μίαν απτή πραγματικότητα, που κανένας λαϊκισμός δεν μπορεί να συγκαλύψει.

Ο «αγνός» λαός, δεν είναι, λοιπόν, τόσο «αγνός» στο σύνολό του και κυρίως δεν είναι ενιαίος. Αποτελείται από τάξεις και στρώματα, περιλαμβάνει τμήματα ολόκληρα που είναι εθελόδουλα και «φιλομνημονιακά» ακόμα και χωρίς το μνημόνιο. Μειοψηφικά μεν, υπαρκτά δε και δραστήρια. Αυτό είναι κάτι που δεν μπορεί να διαφύγει από όσους, τουλάχιστον, εξακολουθούν να θέτουν το ποιος-ποιον και αυτό το κάτι είναι που δυσκολεύει υπερβολικά τα πράγματα γιατί ο αντίπαλος βρίσκεται και εντός των τειχών.

Όμως, για να επανέλθουμε, η κυρίως ευθύνη ή καλύτερα η βασική και σταθερή διαχρονική ευθύνη για την βαθιά αρρωστημένη ελληνική κοινωνία βρίσκεται, κατά πρώτο λόγο, αλλού και αφορά στο κυρίαρχο συγκρότημα εξουσίας και τα κατεξοχήν κόμματά του, το ΠΑΣΟΚ και την Νέα Δημοκρατία.

Όλοι γνωρίζουν ότι οι κυρίως υπεύθυνοι για την σημερινή κατάντια είναι αυτοί ακριβώς που την επικαλούνται, δηλαδή τα κόμματα που κυβέρνησαν την χώρα. Τα κόμματα εκφραστές της κυρίαρχης τάξης, των μεγάλων και μικρών αστών-μικροαστών κλεπτοκρατών, που, αφού επί δεκαετίες απομύζησαν το ελληνικό Δημόσιο, θέλουν τώρα να το ξεπαστρέψουν, αφήνοντας στο ελληνικό κράτος τις ειδικές λειτουργίες που η «νεοαποικιακή διοίκηση» θεωρεί μη παραγωγικές και επαχθείς.

Η Ελλάδα ουσιαστικά βρίσκεται υπό την ανοιχτή οικονομική κατοχή και ιδιότυπη πολιτικοστρατιωτική ομηρία που επέβαλε το διεθνές νεοταξίτικο-νεοφιλελεύθερο διευθυντήριο και εκτελεί η κυβέρνηση υποτέλειας-μαριονέτα

του Γιώργου Παπανδρέου με την ουσιαστική ανοχή της «εφεδρικής» ΝΔ, συνεπικουρούμενη από έναν εσμό πρόθυμων, από τα ελάσσονα κόμματα του μνημονίου (ΛΑΟΣ, Δημοκρατική Συμμαχία, κ.λπ.), την ντροπαλά φιλομνημονιακή Δημοκρατική Αριστερά, το σύνολο σχεδόν των ΜΜΕ, την πλειοψηφία της «επίσημης» ακαδημαϊκής «προοδευτικής» διανόησης και όλων όσοι αποτελούν το υπηρετικό προσωπικό του κυρίαρχου συγκροτήματος εξουσίας.

3. Ένα εξίσου διαχρονικό ζήτημα που με ξεχωριστή έμφαση τίθεται στις μέρες μας, τώρα που – επιτέλους – η ανοιχτή δράση των πολιτών παίρνει τα όποια συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, είναι το «ποια στάση κρατάμε», απέναντι σε αυτό το «ανοργάνωτο», «ετερόκλητο» και εν «πολλοίς αντιφατικό» κίνημα, που δεν θέλει να έχει σχέση με ό,τι του θυμίζει το αμαρτωλό, χρεοκοπημένο παρελθόν, που όμως – είναι σαφές – δεν εξελίχθη ερήμην του.

Σε αυτό το κομβικό και θεμελιακό ερώτημα τα «Τετράδια» είναι από την αφετηρία τους σταθερά τοποθετημένα σε μια θέση που δεν αποτελεί, φυσικά, παρθενογένεση, που δεν είναι αναγκαστικά «η μόνη» ή «η σωστή», αλλά που εκφράζει μιαν ορισμένη λογική, ηθική και στάση, στα πλαίσια του ευρύτερου λαϊκού κινήματος, από την εποχή της Παρισινής Κομμούνας και εντεύθεν, και που η θέση αυτή έχει συνοψιστεί με τον καλύτερο, κατά την γνώμη μας, τρόπο σε ένα γράμμα που έγραψε από την φυλακή το 1920, ο ηγέτης του Κομμουνιστικού Κόμματος Γερμανίας Πάουλ Λεβί: «Θεωρούσα πάντοτε ότι είμαστε ξεκάθαροι στην συμφωνία μας στο εξής σημείο: Όταν ξεκινάει η δράση, ακόμα και για ηλίθιους σκοπούς, συμμετέχουμε σε αυτήν την δράση, ώστε με τα συνθήματά μας να την οδηγήσουμε πέρα από αυτούς του ηλίθιους σκοπούς και ότι δεν τσιρίζουμε “μη σηκώσετε ούτε το δαχτυλάκι σας,” αν αυτοί οι σκοποί δεν μας ικανοποιούν».

4. Αν και είναι νωρίς για συμπεράσματα, οι ενδείξεις τριών και πλέον εβδομάδων μας επιτρέπουν να ισχυριστούμε ότι η μαζικότητα, το ετερόκλητα καθολικό, αλλά και το πολλαπλά ανορθόδοξο του όλου αυτού κινήματος, ξεπερνάει το πλαίσιο μιας επιμέρους κρίσης της πολιτικής και δείχνει να λαμβάνει χαρακτηριστικά οργανικής κρίσης του συστήματος, κρίσης σε πανεθνική κλίμακα με ό,τι συνεπάγεται αυτό. Αυτονόητα για μας, λοιπόν, με βάση τα όσα παραπάνω διατυπώσαμε, προτάσσεται όχι απλώς η στήριξη, αλλά η έκκληση για συμμετοχή στις πολλαπλές εκδηλώσεις και κινήσεις διαμαρτυρίας και ιδιαίτερα στο ευρείας έκτασης, πολλαπλών στοχεύσεων, λαογέννητο κίνημα διαμαρτυρίας-αντίδρασης και αντίστασης των αγανα-

κτισμένων πολιτών, που εμφανίστηκε στις 25 Μαΐου για πρώτη φορά, σε διάφορες κεντρικές πλατείες πολλών ελληνικών πόλεων.

Η σταθερή μας θέση στο σημείο αυτό, δεν στηρίζεται μόνο στην διαρκή εχθρότητά μας στην «πολιτική του ΑΝ», αλλά – κυρίως – γιατί στο παρόν, υπαρκτό κίνημα, ανιχνεύονται μια σειρά θετικών στοιχείων, που, παρ' όλη την αντιφατικότητα, την μερική αυτοαναίρεσή τους και την ανάγκη επιβεβαίωσής τους στον χρόνο, παρουσιάζουν από την αφετηρία τους ορισμένα ουσιαστικά χαρακτηριστικά που το διαφοροποιούν από τα κυριαρχήσαντα σε όλη την μεταπολιτευτική περίοδο.

Ενδεικτικά επισημαίνουμε, με όλο τον κίνδυνο της υπερεκτίμησης ή υποτίμησης κάποιων παραμέτρων, δεδομένου του γεγονότος ότι ο μέχρι σήμερα διαρρέυσας χρόνος δεν παρέχει τα αναγκαία στοιχεία για μια σφαιρική ή βαθύτερη ανάλυση, ότι το κίνημα αυτό:

Α) Είναι λαογένητο. Κανένα, μα κανένα γνωστό πολιτικό σχήμα ή μόρφωμα δεν μπορεί να διεκδικήσει την πατρότητά του.

Β) Είναι κατά βάσιν μαζικό, αυθόρμητο και α-δέσποτο, χωρίς αυτό να αναιρεί το γεγονός ότι μικροί και μεσαίοι «άμεσοι παραγωγοί πολιτικής» εμπλέκονται στις διαδικασίες του προσπαθώντας να το στρέψουν «στην σωστή κατεύθυνση». Η κριτική ή η οργή που διατυπώνεται κατά των «αυθεντιών», ανεξάρτητα από την υπερβολή, την αντιφατικότητα ή και τον φθόνο που μπορεί να περικλείει, είναι κατά βάσιν υγιής έκφραση της αντίληψης του να «βομβαρδίσουμε τα επιτελεία».

Γ) Παρουσιάζει όλον εκείνο τον έντονα αντιφατικό, αλλά βαθιά απελευθερωτικό χαρακτήρα για τους ανθρώπους που σπάνε της αλυσίδες της σιωπής, του φόβου, του αυτοεγκλωβισμού, της υποταγής στην εξουσία, των αφεντικών και της πολιτικής «αυθεντίας».

Με δυο λόγια, παρουσιάζει όλα τα στοιχεία της δημιουργικής αναστάτωσης (μεγάλη αναταραχή – θαυμάσια κατάσταση), του δημιουργικού χάους, και των μεγάλων βημάτων κάλυψης του «χαμένου χρόνου» όσον αφορά την συνειδητοποίηση χιλιάδων και χιλιάδων ανθρώπων που εισέβαλαν ορμητικά στο κοινωνικό και πολιτικό προσκήνιο, αυτών ακριβώς των στοιχείων που εμπεριέχουν κάθε αυθεντική αντίδραση, εξέγερση, επανάσταση. Αυτών ακριβώς των στοιχείων που αδυνατούν να καταλάβουν οι σιδερωμένοι της «καθωσπρέπει» πολιτικής, είτε αυτοί που βρίσκονται από την πλευρά των αφεντικών, είτε αυτοί που βρίσκονται στην αντίπαλη πλευρά, αλλά που συνειδητά ή ασυνείδητα κινούνται, δεκαετίες τώρα, στις ράγες του τρένου της κυρίαρχης ιδεολογίας, παρ' όλο τον σφοδρό, άσφαιρο όμως, καταγγελλισμό

σε βάρος της. Γιατί, πράγματι, είναι απορίας άξια η στάση της πλειοψηφικής Αριστεράς, αλλά και μέρους του αντιεξουσιαστικού χώρου, που όχι απλώς αναδιπλώνονται σε ποικίλου χαρακτήρα φτωχοπροδρομικές «ταξικές» αναλύσεις και νουθεσίες καθαρά συντηρητικού – «καθωσπρέπει» χαρακτήρα, αλλά και αποκαλύπτουν την αθεράπευτα βουλιμική εξουσιολαγνεία τους.

Δ) Είναι ειρηνικό εκ πεποιθήσεως, σε ένα μεγάλο βαθμό και εκτιμήσεως των συνθηκών και ωριμότητας σε έναν δεύτερο. Ειδικότερα, όσον αφορά το δεύτερο στοιχείο, αυτό πρέπει ιδιαίτερα να εκτιμηθεί ως προϊόν ουσιαστικής ωριμότητας και κεφαλαιοποιημένης λαϊκής εμπειρίας, αν λάβουμε υπόψη μας τον συσχετισμό δυνάμεων. Το εξαιρετικά δηλαδή χαμηλό επίπεδο ανάπτυξης και οργάνωσης του λαϊκού κινήματος, γεγονός που δεν χρειάζεται καμιά βαθυστόχαστη ανάλυση, αλλά που είναι ορατό διά γυμνού οφθαλμού στο ίδιο το κίνημα της 25ης Μαΐου. Πέραν όμως των παραπάνω, θα πρέπει να επισημανθεί η έμπρακτη προσφορά του για το πώς μπορεί να περιφρουρηθεί μια λαϊκή κινητοποίηση. Η συμβολή του στο ζήτημα αυτό είναι σημαντική, διότι κονιορτοποίησε πεποιθήσεις δεκαετιών και εκ δεξιών και εξ ευωνύμων ότι δεν μπορεί να γίνει συγκέντρωση-διαδήλωση χωρίς να «καταστραφεί η Αθήνα». Το κυρίαρχο συγκρότημα εξουσίας και η εξ ορισμού κρατικοί και παρακρατικοί εκτελεστές του πολύ δύσκολα θα μπορέσουν πλέον να αιτιολογήσουν την μονόπλευρη βία τους.

Ε) Είναι φιλελεύθερο και δημοκρατικό. Ουσιαστικά υπέρ Ελευθερίας και Δημοκρατίας θα λέγαμε. Και αυτό όχι γιατί ένα τμήμα του κινείται σε μιαν αμεσοδημοκρατική λογική (αντιφατική και ανεπαρκή είναι η αλήθεια), αλλά γιατί ως σύνολο εκφράζει με κάθε τρόπο το αίτημα για ουσιαστική ελευθερία, λιγότερη διαμεσολάβηση, περισσότερο σεβασμό στην διαφορετικότητα, την ιδιοπροσωπία, την αξιοπρέπεια, το δικαίωμα στην εργασία, περισσότερη δημοκρατία σε κάθε επίπεδο και βαθμίδα. Η σύνδεση της Ελευθερίας με την Δημοκρατία και την Αξιοπρέπεια, αποτελεί αναβάθμιση του αξιακού πόλου και αναδεικνύεται ως το υπ. αρ. ένα κεντρικό ζήτημα όχι μόνο του ελληνικού, αλλά και των υπόλοιπων λαών του ευρωπαϊκού Νότου και του αραβικού Βορρά, που αντιστοίχως δοκιμάζονται.

ΣΤ) Είναι πατριωτικό, κατά την μεγάλη πλειοψηφία των συμμετεχόντων. Αυτών, που με την χωρίς ταμπέλες παρουσία τους και την ελληνική σημαία ως κεντρικό σημείο σύγκλισης εκφράζουν την αγάπη γι' αυτόν τον τόπο και την πρόθεσή τους να επαναστοχαστούν σε αυτό που αποτελεί το όποιο ιστορικό, εθνικό, γλωσσικό, θρησκευτικό, εθιμικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και αξιακό τους σύστημα. Η ανάδειξη του δημοκρατικού πατριωτισμού

του Ρήγα (αγάπη στην πατρίδα – δημοκρατία σε όλα και παντού), αποτελεί κρίσιμο, κομβικό – θα λέγαμε – σημείο γιατί συνδέει το επιμέρους με το γενικό, το κοινωνικό με το εθνικό, ενώνοντας και ενοποιώντας το σύνολο των εθνικών-λαϊκών δυνάμεων (ακόμα και αυτών που μέχρι σήμερα παρέμεναν αδρανοποιημένες) σε ένα ενιαίο πανεθνικό μέτωπο, σε ένα νέο εθνικό-λαϊκό, κατά Γκράμσι, μπλοκ για την λαϊκή εξουσία και την εθνική ανεξαρτησία, ένα μέτωπο ικανό να σταθεί απέναντι στο υποτελές στην Νέα Τάξη κυρίαρχο συγκρότημα και τα εθελόδουλα κομμάτια της μικρής και μεσαίας κλεπτοκρατίας. Είναι χρήσιμο να επισημανθεί ότι από τον Ρήγα Βελεστινλή μέχρι τον Γρηγόρη Αυξεντίου και τον Γρηγόρη Λαμπράκη, ο δημοκρατικός πατριωτισμός των υποτελών τάξεων βρίσκεται σε διαρκή αντιπαράθεση με την εθελόδουλη πατριδοκαπηλία των απατεώνων εθνοπατέρων της πολιτικής, για τους οποίους ο πατριωτισμός αποτελεί το έσχατο, ιδιοτελές, ταξικό καταφύγιο.

Ζ) Είναι διεθνιστικό, γιατί ακριβώς είναι βαθύτατα πατριωτικό. Ο πατριωτισμός των Ελλήνων του 114ου (120) άρθρου του Συντάγματος, ενώνεται με τον πατριωτισμό των Ισπανών ή των Ιρλανδών λ.χ., επαναφέροντας την έξοχη παράδοση του αυθεντικού διεθνισμού, που ξεκινάει από τον Ρήγα, τον Μπολιβάρ και τον Γκαριμπάλντι, για να καταλήξει στον ισπανικό εμφύλιο και στα βουνά της Βολιβίας με τον Γκεβάρα. Και όλα αυτά σε πείσμα του διεθνισμού των πολυεθνικών, αλλά και του «διεθνισμού» των ιθαγενών μικροευρωπαϊών της κοσμοπολίτικης Αριστεράς, ευθυγραμμισμένης στα νεοταξικά κελεύσματα των ταγών της παγκοσμιοποίησης και των παρακρατικών ΜΚΟ.

5. Ασφαλώς, οι παραπάνω αναφορές μπορεί να κατηγορηθούν ότι περικλείουν στοιχεία έκθεσης ιδεών ή και ανάδειξης μιας πραγματικότητας «όπως θα θέλαμε να είναι». Μιας πραγματικότητας που το βάθος του χρόνου και η διάρκεια των πράξεων, δεν δικαιολογούν σαφή συμπεράσματα. Σωστός, εν μέρει, ο φόγος, ακόμα και για καταρχήν επισημάνσεις. Πάντως, οι όποιες παρατηρήσεις μας δεν θέλουν να σταθούν στο αφενός, αλλά προσπαθούν να ανιχνεύσουν και το αφετέρου.

Όσον αφορά, λοιπόν, το «αφετέρου» θα θέλαμε με επίγνωση της μερικότητας που μπορεί να έχουν οι όποιοι εντοπισμοί μας, αξιωματικά και καταρχήν να θέσουμε υπό σκέψιν ή ενδεχομένως και συζήτηση τους παρακάτω φόβους μας.

Α. Την με βάση την ιστορική εμπειρία συνειδητοποίηση ότι όλα τα κινήματα και ακόμα περισσότερο τα ετερόκλητα, αργά ή γρήγορα θα δοκιμαστούν στο θεμελιακό ζήτημα του θετικού προσδιορισμού τους και της συγκεκριμενοποίησης των αιτημάτων τους. Αυτό το θεμελιακό ζήτημα πολύ πιο απλά και ουσιαστικά από κάθε δική μας ανάλυση, έχει ήδη επισημανθεί από έναν σημαντικό αρχαίο στοχαστή που επιγραμματικά τόνισε ότι «τα μεγάλα κινήματα του νου είναι περισσότερο σε κινδύνους εκτεθειμένα όταν αφήνονται στον εαυτό τους κι όταν, στερημένα από τη θεωρητική γνώση, αστήριχτα και ανερμάτιστα, παρατιώνται μόνο στην έσωρμητή τους ώθηση και στην άμαθη τόλμη τους· γι' αυτό, όπως πολλές φορές έχουν ανάγκη από κέντρισμα, το ίδιο έχουν ανάγκη κι από χαλινάρι».²

Β. Την συνειδητοποίηση αυτού που ο Αντόνιο Γκράμσι, κεφαλαιοποιώντας την εμπειρία ενός μεγάλου λαϊκού κινήματος, μας άφησε ως παρακαταθήκη. Το γεγονός δηλαδή ότι οι μητροπολιτικές κοινωνίες, ως κατεξοχήν πολύπλοκες δεν μπορούν να ανατραπούν με «απλή έφοδο στην εξουσία». Ο Γκράμσι μας δίδαξε δηλαδή ότι δεν μπορείς να κάνεις μίαν υπέρβαση του υπάρχοντος εάν τυχόν δεν συνειδητοποιήσεις πόσο πολύπλοκο είναι. Εάν δεν συνειδητοποιήσεις πόσο τα πράγματα δεν είναι καθόλου απλά, πόσο πανούργος, πόσο επιτήδειος και πάνοπλος είναι ο αντίπαλος. Ως εκ τούτου, η απλή έφοδος στα Χειμερινά Ανάκτορα, αν και μπορεί να γίνει, είναι ανεπαρκής. Η έννοια της ηγεμονίας εμπεριέχει την λογική της ισχύος για την κατάκτηση της εξουσίας, αλλά η εξουσία, για να είναι λειτουργική προϋποθέτει την στήριξή της στην πλειοψηφία. Αυτό αποτελεί την πυρηνική και αδιαπραγμάτευτη λογική μιας δημοκρατικής κοινωνίας, αυτό αποτελεί το μοναδικό-ουσιαστικό όπλο των υποτελών τάξεων. Το πρόβλημα, λοιπόν, είναι να διαμορφώσεις όλους εκείνους τους όρους, όλες εκείνες τις υποδομές που θα καταστήσουν τις υποτελείς τάξεις ικανές στο να μπορέσουν να διαμορφώσουν ένα αντίρροπο δέος κουλτούρας, πολιτικής, ιδεολογίας και κατ' επέκτασιν διακυβέρνησης. Μίας διακυβέρνησης, όμως, που για να έχει κύρος θα πρέπει απαρέγκλιτα να είναι στηριγμένη στη βούληση των πολλών, να είναι προϊόν της δημοκρατίας του δήμου. Να είναι σε όλες τις πτυχές και εκφάνσεις της βαθύτατα δημοκρατική.

Αυτό το κύρος όμως, δεν μπορεί να στηριχθεί μονομερώς στην ιδεολογική και γενικότερα στην υλική υπεροχή. Έχει ανάγκη και την ηθική νομιμοποίησή του. Γιατί η ηθική δεν μπορεί να αποσυμπλεχθεί από την πολιτική.

2. Για περ. βλέπε Ανωνόμου (Διονυσίου ή Λογγίνου), *Περί Ύψους*, εισ.-μτφ.-σχόλ. Παναγή Λεκατσά, εκδ., «Ι.Ν. Ζαχαρόπουλου», Αθήνα 1956.

Αυτό το ριγμένο, ιδιαίτερα στις μέρες μας, στα αζήτητα στοιχείο, είναι που ο μεγάλος Σαρδηνός εναγώνια αναζήτησε και στο τέλος ανέδειξε ως αδιαπραγμάτευτη προϋπόθεση οτιδήποτε στο τέλος ήθελε αποτολμηθεί.

Γ. Την πεποίθησή μας, ότι η θέση μας είναι χειρότερη από όσο νομίζουμε, ότι τα πράγματα δεν έφτασαν στο σημερινό σημείο ερήμην μας, ότι η όποια ουσιαστική αλλαγή, δεν μπορεί παρά να είναι αποτέλεσμα μακρόχρονου, σκληρού αγώνα απέναντι στο κυρίαρχο συγκρότημα εξουσίας, αλλά και βαθιών ανατροπών και αλλαγής στις νοοτροπίες, αντιλήψεις και συμπεριφορές των κυριαρχούμενων. Ως εκ τούτου, αν όλα τα παραπάνω έχουν μια στοιχειώδη ισχύ, όλοι μας πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι ήρθε η ώρα τόσο ως άτομα, όσο και ως κοινωνία, να κοιταχτούμε στον καθρέφτη.

ΤΑ ΤΕΤΡΑΔΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ

ΛΟΥΚΑΣ ΑΞΕΛΟΣ: ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΗ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΛΟΥΚΑΣ ΑΞΕΛΟΣ
ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ
ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΗ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η Εκδοτική Δραστηριότητα είναι μια θαυμάσια πολιτική μελέτη, η οποία μ' αφορμή το βιβλίο και τελικό της στόχο αυτό το προϊόν, υφαίνει περίτεχνα το πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό σκηνικό, μέσα στο οποίο η παραγωγή της γνώσης και η εκδοτική δραστηριότητα στον τόπο μας, έζησαν και ζουν μια τραγική περιπέτεια.

Περ. «Διαβάζω»

Η κίνηση των ιδεών στην Ελλάδα που η εκδοτική δραστηριότητα αποτελεί έκφρασή της, δεν μελετήθηκε ποτέ ως ένα φαινόμενο με βαθύτερες κοινωνικές και πολιτικές ρίζες. Ιδιαίτερα η έκρηξη του βιβλίου στα χρόνια της δικτατορίας και ο ρόλος και η λειτουργία μερικών εκδοτικών οίκων κείνη την εποχή έχει παρασιωπηθεί τελείως. Το βιβλίο του Λουκά Αξελού τα θίγει όλα αυτά και αποτελεί μια θαρραλέα, πρώτη προσπάθεια για την αποκατάσταση της αλήθειας. Η ιστορία διεκδικεί τα δικαιώματά της...

Περ. «Εικόνες»